

Békési Eszter:
Skandináv szokások

(Kovács Ferenc: Médiaismeretek szöveggyűjtemény, DUF Kiadó, 2008)

Gyakorló médiatanárként meggyőződéssel és jó szívvel ajánlom a média iránt érdeklődő olvasó figyelmébe a Kovács Ferenc által szerkesztett *Médiaismeretek szöveggyűjteményt*.

A kötet a felsőfokú szakképzésben (FSZ) részt vevő fiatalok és tanáraik számára készült oktatási segédanyag. A kurzus nemzetközi, hiszen oslói, dunaújvárosi és budapesti diákok képezik a hallgatók taborát. Az érintkezés, az eszmecsere, a vita és maga az oktatás a világhálón történik, videokonferencia formájában.

Különösen is nagyra értékelem a szöveggyűjteményhez és magához a kurzushoz készített *Tanulási útmutatót*, melyben világosan megjelenik a képzés rend-

szere, egy-egy óra menete, feladatai, a számonkérés módja és mindaz a gondolatkör, melyre a szöveggyűjtemény egyes cikkei épülnek. Gondos tanmenet, átgondolt rendszert takar, melyben oktató és diák egyaránt komfortosan érezheti magát. A kurzus tagjai az oktatási folyamat kezdetén megkapják valamennyi órának nemcsak a témáját, hanem az elvégzendő törzsanyagot is. Ami hátra van, az a személyes látásmód különbség, amit a netes konzultációk alkalmával egy-egy diák, tanár megfogalmaz, mikor kérdéseinek, hozzászólásának hangot ad.

Mindkét említett könyv áttanulmányozása után vált világossá számomra, hogy a szerzők és a szerkesztők egy jól együttműködő oktatói team tagjai lehetnek, akik a rájuk bízottakat, a hallgatóikat tenyerükön hordozva, velük együtt keresik korunk médiaproblémáira a választ. Ezek közül a legfontosabbakat szeretném kiemelni: a közszolgáltatás mindennapi dilemmái, a média befolyásoló hatása és annak határai, a média etikai kérdései, a médiának az emberi kapcsolatokra gyakorolt hatásai, a médiában megjelenő agresszió.

A hallgatók előtt világosan áll tehát a feladat: a szöveggyűjtemény olvasmányai közös olvasmányok, a tanítási óra egymásra szánt közös idő. A diákokat arra sarkallja ez a szöveggyűjtemény és minden bizonnyal maga a stúdium is, hogy a közös olvasmányok apropóján saját élethelyzeteiket értékeljék, és ha szükségesnek vélik, teremtsék újjá azokat. A társadalmi kérdések iránt fogékony és érzékeny, a közösséget felelősséget vállaló fiatalember modelljét mutatja meg az a projekt, melynek ez a szöveggyűjteményünk csak az egyik, ám nagyon lényeges eleme.

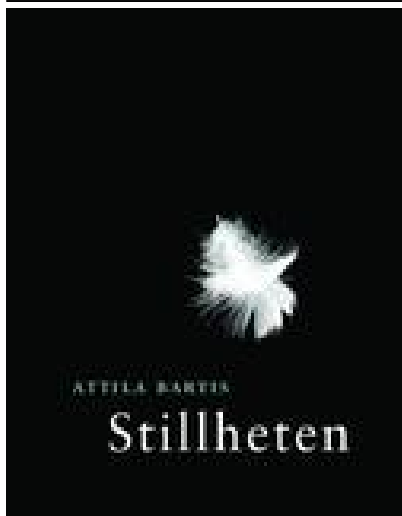
A szöveggyűjteménybe rendezett cikkek szerzői norvég és magyar médiakutatók. Maga a kurzus elméleti jellegű, ehhez rendelik hozzá a szerkesztők a médiajelenségek elméleti megközelítési módszerét. Még az olyan témájú cikk is, mely a média kommunikációs lehetőségeit vizsgálja, a szerző a lehető legkörültekintőbb kíván lenni választott témájának elméleti megalapozásában. A szöveggyűjtemény tehát elméleti kurzus elmélyült munkamenetét kívánja szolgálni, a hallgatóktól egyéb kreatív munkát ez kurzus nem vár el. Mindezek tükrében és ezek mellett mégis különösen is figyelemre méltó a szöveggyűjtemény záró cikke, mely a kurzuson résztvevők médiafogyasztási szokásait térképezi fel.

Maga a cikk az Oslói Egyetem, a Dunaújvárosi Főiskola és a budapesti Zsigmond király Főiskola hallgatóit kérdezte meg. E három felsőoktatási intézmény hallgatói (átlag életkoruk 23 év) kérdőívet töltöttek ki különösen is a televíziózásra és a médiában való tájékozódásra vonatkozó kérdésekre válaszolva. Ez a felmérés is azt támasztotta alá, hogy a médiafogyasztási szokások alapvetően a szocializációra vezethetők vissza, gondolhatunk itt a főváros vidék és az észak- és közép-európai tradíciók megélésére és élményeire. Az oslói diákok legalább 4 éves szocializációs előnyben vannak a magyarországi kollegáikhoz képest, ami a felnőtté válás hatásán jelentős gondolkodásbéli különbséget jelent. A skandináv szokások szerint a fiatal a középiskola elvégzése után nem siet azonnal egyetemre, előbb a népfőiskolai rendszerben gyakorlati ismereteket szerez, majd külföldön szerencsét próbál. Vagyis ráér felnőni. A magyarországi fiatalember ezzel szemben erős verseny tudattal kezdi a szociális felnőtté válása korszakát, ami azt is jelenti például, hogy kifejezetten hátrány, de legalábbis bizonyos fokú szegényérzettel jár együtt, ha érettségi után azonnal nem kezdi el az egyetemet.

A norvég hallgatók talán éppen ezért mertek karakteresebben, helyenként szélsőségesebben válaszolni olyan kérdésekre, mely a saját médiafogyasztásukra és az előttük álló jövőképre vonatkozott. Világosabban, egyszerűbben, „felnöttesebben” voltak képesek véleményüket képviselni magyarországi társaikhoz képest. Meggyőződésem, hogy az erre a kurzusra elkészült szöveggyűjtemény hasznos olvasmánnyá válik majd az oktatási rendszeren kívül lévő érdeklődők számára is.

A szerző:

Békési Eszter, 41 éves, Szegeden élő, eredetileg magyar-filozófia szakos középiskolai tanár. 1993 óta tanít magyar nyelv és irodalmat valamint drámát. Médiát 2003 óta, ugyanis Magyarországon ekkor vezették be hivatalosan és kötelező tárgyként a mozgóképkultúra és médiaismeret. Emellett dolgozott a médiában: rádiózott, tévézett, folyóiratot szerkesztett. Maga is szerkesztője egy általános és középiskolai média tankönyvnek, melynek szerkesztése még folyamatban van.

Kjell Olaf Jensen:
Darabjaira hullott kétségbeesés

(**Attila Bartis: Stillheten, Cappelen Damm Oslo, 2009.** Fordította Ingvild Holvik)

A Stillheten (A nyugalom) című regény darabjaira hullott elbeszélés a depresszióról. Koromsötét mű. De micsoda könyv!

Bartis Attila 1968-ban született, erdélyi magyar író. *A nyugalom* című harmadik regénye hozta meg számára a nemzetközi áttörést.

A harminchat éves író, az egyes szám első személyű elbeszélő, Weér Andor, meglehetősen problémásan a viszonyul a nőkhöz, a környezetéhez, a családjához, a könyveihez - egyszóval mindenhez. Apja, mintha nem is létezne, s amikor pedig végre említésre kerül a műben, kiderül, hogy elmenekült a családjától. Hasonlóan Andor ikertestvérehez, a hegedűvirtuóz Judit-

hoz. Andor tehát egyedül marad megzavarodott anyjával, a gyönyörű színésznővel, Rebekával – akit utolsó fellépése során Kleopátra szerepéből taszítottak le statisztaszerepbe. Idegösszeroppanást kapott, sírva szalad haza színpadi jelmezében, keresztül Budapesten, hogy fiatal fiánál találjon vigaszt - szexuális értelemben is. A rákövetkezendő tizenöt esztendőben pedig még lakásukat sem hagyta el, ott zarnokoskodik fia felett. Prostituáltakkal és különféle galambgyilkos örültekkel tarkított kapcsolatok után Andor végre megismerkedik a meglehetősen nehéz múltú Eszterrel; kapcsolatuk – mely Andort teljesen hatalmába keríti – abortuszba, illetve kétszeri elmeegógyintézet kezelésbe torkollik. A regény az anya halálával indul. Andor saját felelőségéről győzködi magát emiatt, holott nincs köze hozzá. Az asszony ugyanabba a sírba kerül, ahova korábban lányát, Juditot már „eltette” vagyis Judit eltűnése után a tárgyait. Anyjuk „levelezett” ugyan Judittal – de a válaszleveleket valójában Andor írta, amiket ismerőseivel adatott fel a világ különböző pontjairól. Andor beutazza Magyarországot, könyvéből tart felolvasó esteket, a nem különösen magasztos című elbeszéléseiből: „Menekülő címerállat”, „Fiatal élményfeldolgozó”, „Ha Isten van, miért kellek én?”. Az egyetlen elbeszélés, amiről a könyvben valamivel többet tudunk meg, egy plébánosról szól, aki patkányméregbe mártott ostyával mérgezi a gyülekezetét.

Karácsonyi ajándékra az anyának Andor és Eszter a tehetséges festőnek is bizonyuló Andor képeit gyűjti albumba, amelyet aztán a lélekmelengető „*Torzsulók és torzsulók*”- címmel látnak el, s ezzel még örömet is szereznek az anyjuknak. A legpozitívabb szereplő Lázár atya, „az Isten háta mögül. Aki zacskós cukrot osztogat szentkép helyett a cigánygyerekeknek.” Ez az a rész, ahol a főszereplő a legközelebb kerül a feloldozáshoz. A regény átlag emberképe komorabb: „Visszatérve a spirálfü-

zethez, találtam benne egy féloldalas történetet a pompejiekéről. Pontosabban az ásatásról: amikor rátalálnak az embrenyi üregekre, majd kiöntik őket gipsszel, akkor mindenkinek a pofájára fagy a diadal, mert önmaguk lenyomatát találják a kihűlt láva mélyén.”

A kommunista, majd később posztkommunista Magyarország antiszemitizmusa is megjelenik a könyvben: „Mert a nyűjorki titkos pénzekről, persze, sose tudunk meg semmit. Pedig valamiből csak kinyomtatták azt a rengeteg választási plakátot a rabbi képével, de ugye Cion bölcseinek jegyzőkönyvére, arra nincs egy fillér se.”

Ez a teljesen komor hangvételű regény változó hosszúságú bekezdésekből áll - pár sorostól egészen a pár oldalasig. Az elbeszélő oda-vissza ugrál a harminchat évnyi kétségbeesett létezésében: értelemre, tartalomra vadászva. Végül a pár soros, villanásnyi befejezés: „Ha kint ülnék, mondjuk egy tóparti ház udvarán, valahol az Isten háta mögött, a Kárpátokban, akkor is csupán azt írhatnám, hogy egyetlen dolog tölt el csodálattal: a csillagos ég fölöttem.” A fejezetek tele vannak ismétlésekkel, olyan eseményekkel, amelyek szilárd alapot biztosítanak az elbeszélő és az olvasó számára egyaránt. Mindez olyan nyelvezettel írva, ami számtalan fájó ponton át vonaglik kinkeservesen – ritmikus összefonódásban – az olvashatatlan felé. A mű elviselhetetlenül komor látásmódja és mesteri fogalmazása egyaránt lélegzetelállító. Egyáltalán nem kis teljesítmény ezt a nyaktörő mesterművet olyan eleven norvég nyelven visszaadni, amint azt Ingvild Holvik tette. Néhány apró fordítási hiba felfedezhető ugyan, de mindez elenyésző a mű egészét tekintve.

Fordította: **Gangl Orsolya**

A kötet fordítóját Inguild Holwinkot jelölték a 2009-es Brage-díjra

KIERKEGAARD

**Søren Kierkegaard
kezdőknek**

Petter Bjerck-Amundsen

ÁGHEGY KÖNYVEK - KÖZDOK

Petter Bjerck-Amundsen:

Søren Kierkegaard kezdőknek

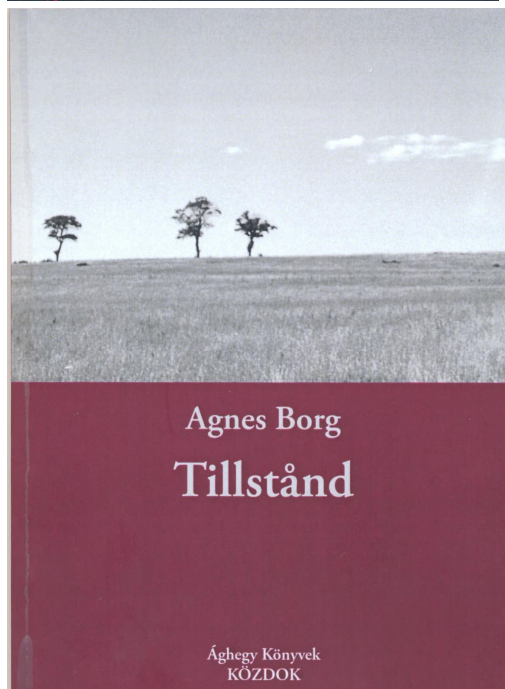
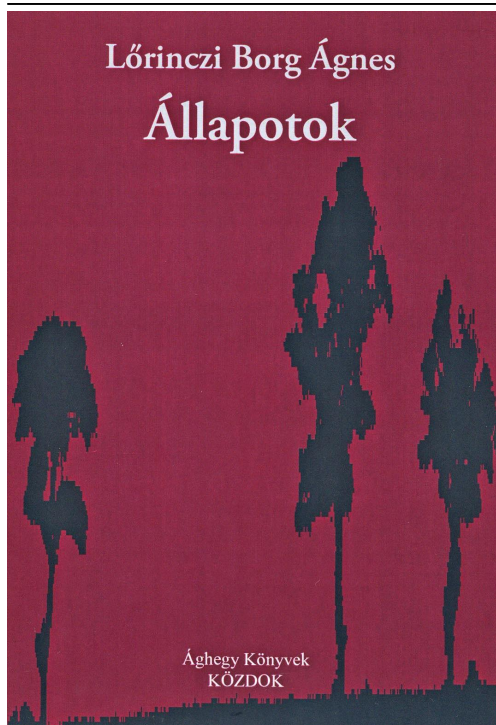
Avagy, hogyan is taníthatjuk

Kierkegaardot középiskolás fokon — egy dán irodalomtanár ajánlata

Fordította. Lázár Ervin Járkáló

Ez a könyv Dánia ez idáig legnagyobb gondolkodójáról szól, gondolatvilágának és írói életművének bevezetője. Kierkegaard, H. C Andersenhez hasonlóan, világhírű. Könyveiket számos nyelvre fordították, életműüket sokan tanulmányozzák. Kierkegaard mondanivalója kortársaink számára ma is hihetetlenül érvényes.

Az Ághegy Könyvek sorozatában megjelent könyv kiadását a koppenhágai Hamvas Béla Klub és a skandináviai Ághegy-Liget Baráti Társaság támogatta.

Lőrinczi Borg Ágnes két kötete

Magyarul és svédül ír verseket. Pílinzkyről írt diplomavizsga dolgozatot az uppsalai egyetemen. Az Ághegy és a Magyar Liget munkatársa. Az Ághegy-Liget Baráti Társaság ügyvezető elnöke.

Az Ághegy-Liget Baráti Társaság ügyvezető elnöke.

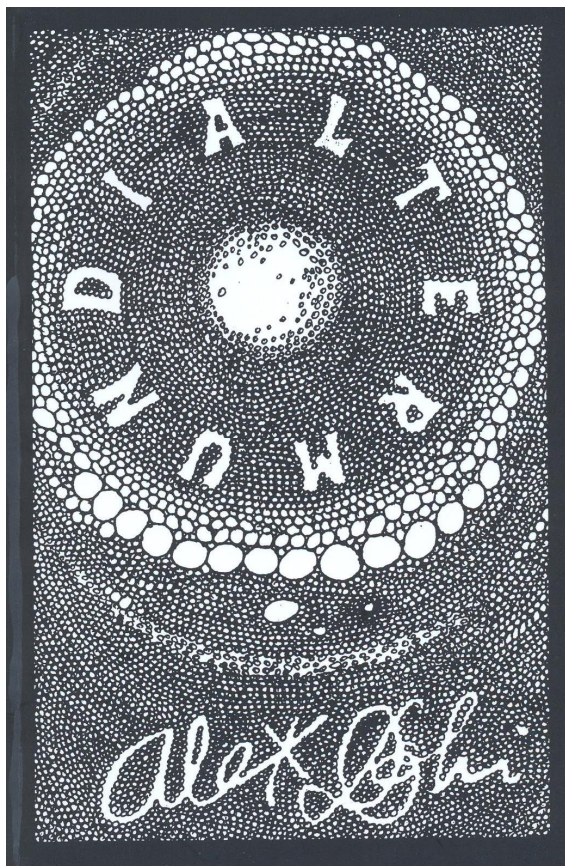
É 1974-ben születtem Marosvásárhelyen. Az írás szükséglet, gondolataim és érzéseim tisztázása, valamiféle benső, néma beszélgetés a léttel.

Lőrinczi leány vagyok, többször is hangsúlyozták a szüleim, de még mindig nem ismertem meg eléggé a Lőrinczieket. Inkább csak önmagammat.

Jelenleg Lundban élek. Közel másfél évtizedes ittlétem summázása: két egészséges gyermek, egy aránylag nem hátborzongató válás, sikeres új élettársi kapcsolat és két mesterfokú végzettség – a magyar irodalom és az államtudományok terén. Ennyi, ami hiteles és dokumentált, minden többi, imitt-amott barátságként, szeretetként, versként vagy lomként van jelen életemben.

Minden erőmmel azon vagyok, hogy olyan legyek, mint bárki más. Igyekezeteim éveit kezdtem elfogadni azt, aki vagyok.

Két nyelven írok, svédül és magyarul. Verseim korábban az Ághegy folyóiratban, a Magyar Ligetben, és valamikor a 90-es évek elején, a marosvásárhelyi Bolyai Farkas Líceum iskolaújságában jelentek meg nyomtatásban.”

Dohi Alexandru: Altermundia

kötete románul, svédül és magyarul is megjelent. Ez utóbbi nemrég látott napvilágot Tar Károly fordításában. Idéziünk Lungu Aleaxandru előszavából:

„Dohi Alexandru különféle formában alkotja verseit, a szükszavú jegyzettől a villámlo zuhatag - költeményig, amelyben a szavak fenyegetően görögnek szakadatlanul. Így aztán, szövegei azt az érzést keltik az olvasóban, hogy nem mindig más költővel találkozott, hanem egy újjal, akit Dohi Alexandrunak hívnak. Ez az érzésem elmélyült, amikor az 1994-ben írt Altermundia hét részletét a Képzeltbeli népek lírájának kiesztelt fordításai alcímmel megkaptam... Tulajdonképpen hét hasonló triptichonról van szó. Első része, amelyet a szerző a képzeletben talált kép-

zelt kéziratnak nevez, elfelejtett sok ezeréves képirás újraalkotása. A vers ősrégi, az ember mielőtt megtanulta a betűvetést, a szót, rátalált annak módjára, hogy képzeletét formába öntse, felruházza. A második rész: a képzelt kézirat fonetikus megfogalmazása - jó rokona a madárnyelv játékos formájának, a ráolvasásoknak, a beszéd előtti gügyögésnek, de a darabos költeménynek, a hangokból álló lettrista szövegeknek. A harmadik rész: a képzelt kézirat képzelt fordítása az előbbi két rész átírása a mai kiejtés szerint. Minden hármas egység, látszólag rendellenes elemekből kialakított egyetlen egész, amely által a nem gáncoskodó, a meglepetést kedvelő olvasó a vers rövidített, de nem csonkított történelmét követheti nyomon.”

Megtalált gondolat

Olvasói vélemény Tar Károly: *Erdélyi mézeskalács* című könyvéről

Egy titok - aranyat szeretnék visszaadni, hiszen az íróé. Teljesen véletlenül talált meg a gondolata - a kislánnyal szeretnék mézes süteményezni karácsony előtt, és receptet kerestéltem az interneten, és gyanútlanul elkezdem olvasni a gondolatait ...

Nem ismerem Önt, nem tudom ki, és - most látom, hogy sajnós - eddig nem olvastam az írásait. Ám néhány gondolatával mégis ADOTT nekem. Beszélhetnek szuperlatívuszokban, de ez attól több és természetesebb, hogy elkezdjem fokozni.

Egyszerűen csak leírja néhány mondatban kristálytisztán, egyben. „Uram Isten! EZ AZ!” ... - érzés. S - látja - nem tudom megfogalmazni, pedig muszáj leírnom! Csak így záródik be a mágikus kör.

Valahol régen azt olvastam, hogy minden kérdésünkre a válasz ott van a könyvekben - az írott szövegben. „Csak nyiss ki egy könyvet, és megkapod a választ”.

Nos, én csak egy mézeskalács receptet kerestem, és ehhez képest „mindössze” az életem „vezérfonala” (?) köszönt vissza, ráadásul tömören, hibátlanul megfogalmazva úgy, ahogy nekem sohasem sikerült volna. Mondanám, hogy mellbe vágott, letaglózott, vagy, hogy felemelt, feltöltött, de ezek az ellentétesek oly mértékben kiegyenlítették egymást, hogy végeredményben nem „mozdultam” sehová. Ugyanott voltam, csupán fényekkel jobban, világosabb létezésben.

Mire észbe kaptam volna, már kimásoltam, elmentettem a gondolatsorát, azon a címen: A LÉNYEG. Hogy megértse, miért használom ezeket a nagy szavakat, és a nagy nyomtatott betűt (tényleg így néz ki a file- név) elmondom, hogy életem olyan szakaszában vagyok most, amikor úgy érzem, a helyemre kerültem, és azt teszem, amit tennem kell. Szívből.

Tanárr vagyok, és több mint tíz évig küzdöttem azzal, hogy bebizonyítsam magamnak - és a világnak is - hogy miért n e m a tanítás az én utam. Mostanában viszont - a jó ideje hangoztatott és átélt „nem tanítok” elveim ellenére, magamat is meglepve vállaltam el egy gimnáziumi állást, és rájöttem, hogy mennyire szeretem csinálni. Miért? Sokféle válaszom volt. De a lényeg EZ. Itt mondta az író.

Számomra is enyhén patetikus a hangvétel, és nem rajongói levelet szeretnék írni. Az az érzésem, talán nem is naaagy szavak, örök igazságok megfogalmazása volt. Az írónak sem volt célja akkor, amikor elkezdte írni a mézeskalács történetét. Viszont megfogalmazódott benne, engem pedig megtalált. Ezt az örömet, a szellem ilyen összecsengését pedig megosztva lehet csak átélni, és „átörülni”.

Ezért írom ezeket a sorokat, valójában egy mondatban is elmondhatnám: Köszönöm ezeket a gondolatokat! „Örömteremtő embernek születtem. Úgy hiszem, tudatos alkotónak. De a vállamra telepedő évek során rájöttem, hogy nincs új a Nap alatt! ha örömet akarunk, a jót kell utánoznunk, az igazat kell újratehermentenünk, a szépet újra-álmodnunk. És meg kell osztanunk titkainkat. Szét kell szórni aranyainkat, mert igazán csakis az a miénk, amit másokba átültettünk, másokkal megértettünk, elfogadtattunk.”